

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس تاکید کرد

چسبندگی دولت‌ها مهم‌ترین مانع خصوصی سازی

خصوصی سازی، افزایش کارآیی بنگاه‌های اقتصادی و اثر بخشی بیشتر بود، گفت: در ابتدا اقداماتی که برای خصوصی سازی انجام می‌شد، خوب بود؛ اما کمیت خوب نبود و عمده‌ترین و مهم‌ترین دلیل آن چسبندگی مدیران دولتی به شرکت‌های قابل واگذاری بود.

■ این مدیران مقاوم

نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس با اشاره به این که مقاومت مدیران پایین دستی دولتی، مهم‌ترین مشکل در اجرای خصوصی

و شرایطی بود که امکان حضور بخش خصوصی و فعالیت آن به کمترین حد ممکن رسید. به گفته وی، بسته شدن دست و پای بخش خصوصی و ضعف هر روز آن باعث شد تا این موضوع به طور جدی پیگیری شود.

پور ابراهیمی ادامه داد: در سال ۱۳۶۸ و در اولین برنامه پنج ساله توسعه پس از پایان جنگ، خصوصی سازی لحاظ شد تا به این ترتیب درصدی از تصدی‌گری دولت کاهش یابد. وی با تاکید بر این که روح حاکم بر

خصوصی سازی در اقتصاد کشور از موضوع‌های مهمی بود که پس از انقلاب در کشور مطرح و به مرور زمان اجرایی شد.

«محمد رضا پورا ابراهیمی»، نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس در خصوص روند اجرای خصوصی سازی در کشور با تاکید بر این که حرکت از اقتصاد دولتی به سمت اقتصاد خصوصی یکی از تصمیم‌های مهم دولت پس از انقلاب بود، گفت: در آن دوران بخش مهمی از فعالیت‌های اقتصادی را دولت در اختیار داشت

سازی بود، گفت: این مشکل باعث شد تا در ماه‌های اول اقدامات زیادی در این خصوص انجام نشود.

وی با اشاره به این که در دوره اصلاحات نیز مثل دوره سازندگی اقدامات زیادی در حیطه خصوصی سازی انجام نشد، گفت: محور فعالیت دوره اصلاحات توسعه فضای سیاسی بود، نه فضای اقتصادی؛ به همین دلیل حجم واگذاری‌ها در آن دوره اندک بود؛ هرچند روند خصوصی سازی رو به رشد بود، اما سرعت کمی داشت.

عضو شورای عالی بورس با تأکید بر این که عمده واگذاری‌های خصوصی سازی در هشت ساله اخیر انجام شده است، گفت: با تحول در ساختار بازار سرمایه از سال ۸۵ به بعد، ورود شرکت‌های اصل چهل و چهاری و بزرگ، بازار سهام را متحول کرد. پس از تغییر ساختار بازار سرمایه، پذیرش شرکت‌های دولتی در بورس آغاز و عرضه آن‌ها انجام شد که توسعه هرچه بیشتر این بازار را فراهم کرد.

■ اهداف خصوصی سازی محقق نشد
پورا بر ایمی با اشاره به حجم قابل توجه واگذاری‌ها در هشت سال اخیر گفت: هرچند در این مدت حجم قابل توجهی از شرکت‌های دولتی واگذار شد، اما اهداف واقعی خصوصی سازی در این واگذاری‌ها محقق نشد.

وی درباره دلایل عدم تحقق اهداف خصوصی سازی در کشور گفت: دلایل زیادی مطرح می‌شود که یکی از آن‌ها چسبندگی دولت‌ها فارغ از مدیران و علاقه مندی به ابزارهای کنترلی برای اعمال نفوذ است.

به گفته وی، زمانی که مالکیت شرکتی واگذار می‌شود همزمان باید مدیریت آن هم واگذار شود؛ اما دولت در این شرایط رفتاری را بروز می‌دهد که مغایر با اهداف و ذات خصوصی سازی است. این رفتارها نشان می‌دهد که دولت‌ها خیلی هم تمایل به خصوصی سازی ندارند. در کشور ما هم مشکلاتی از این دست وجود داشت.

عضو شورای عالی بورس با اشاره به این که مشکلات مطرح شده باعث شد تا خصوصی سازی در ایران آن‌طور که باید به اهداف خود نرسد، ادامه داد: در خصوصی سازی که ظرف این چند سال در کشور ما اجرایی شد، شرکت‌ها رسماً واگذار شدند؛ اما واگذاری‌ها به شکلی

نبود که منجر به تصمیم‌گیری و مدیریت بخش خصوصی شود.

■ پروژه سهام عدالت؛ مشکلی دیگر
وی در تشریح مشکلات خصوصی سازی به پروژه سهام عدالت اشاره کرد و گفت: سهام عدالت برای تقسیم ثروت در دهک‌های پایین جامعه بود؛ اما در اجرا، شرایط خاصی در مدیریت سهام عدالت اتفاق افتاد و باعث شد تا مدیریت این سهام در اختیار دولت بماند.

وی با تأکید بر این که عوامل متعددی در عدم تحقق اهداف خصوصی سازی وجود داشت، گفت: در نهایت آنچه در بیش از دو دهه خصوصی سازی در کشور ما رخ داد، اگرچه کمک کرده که بنگاه‌های دولتی واگذار شود، اما به دلیل مشکلات خاص، روح حاکم بر عرضه‌ها در جهت میزان کارآیی بنگاه‌های اقتصادی محقق نشد.

■ مشکلاتی از جنس کاهش تصدی‌گری دولت

پورا بر ایمی اظهار کرد: متأسفانه در حال حاضر مشاهده می‌شود بسیاری از شرکت‌هایی که سهام آن‌ها توسط سازمان خصوصی سازی واگذار شده یا تصدی‌گری دولت در آن‌ها کاهش یافته است، در بخش‌های مختلف خدمات، تولید و صنایع مختلف با مشکلات عمده‌ای روبرو می‌شوند. از جمله این که بعد از واگذاری احساس می‌شود که چارچوب ضوابط در خصوص مقررات مرتبط با قراردادهای مقدماتی کم‌رنگ‌تر شده و این شرکت‌ها با بحران مرتبط با کسب درآمد از محل عقد قرارداد روبرو می‌شوند؛ زیرا ورودی فعالیت‌های اقتصادی در بخش خدمات شامل قراردادهای چارچوب‌هایی است که معمولاً بر اساس رویکرد دولت در سنوات گذشته به آن می‌پرداختند.

وی مشکل بعدی را این‌طور بیان کرد: علاوه بر این در بخش تضمین خوراک شرکت‌های تولیدی با مشکل مواجه هستیم و مهم‌تر از آن قیمت‌هایی است که بابت عرضه محصولات در فرآیند تولید مشخص می‌شود؛ یعنی در صورتی که آن‌ها مشمول قیمت‌گذاری‌های بخش دولتی شوند، مجدداً مشکلات بورس به شکل خاصی ایجاد می‌شود. به بیان دیگر اگر به دنبال این برویم که مواد اولیه را با قیمت رقابتی دریافت و قیمت تولید را با قیمت‌های نظارتی

و دستوری تعیین کنیم، مشکلاتی به وجود خواهد آمد.

به اعتقاد وی، در حال حاضر برخی مدیران بخش دولتی به صورت غیرمستقیم خود را با حوزه خصوصی سازی که مورد تأکید همه مسوولان نظام است، مواجه کرده‌اند و متأسفانه برخی دیگر نمی‌توانند خود را با این حوزه مواجه کنند و در نهایت اقداماتی انجام می‌دهند که به خصوصی سازی در کشور ضربه وارد می‌کند.

■ مقایسه با سایر کشورها
نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس در مقایسه خصوصی سازی در ایران با سایر کشورها، گفت: در سایر کشورها واگذاری مدیریت همزمان با مالکیت تعریف شده است؛ اما در کشور ما عدم تمایل دولت‌ها برای از دست دادن کنترل و نفوذ در شرکت‌های واگذار شده یا قابل واگذاری، باعث شده تا مدیران باروش‌های مختلفی کنترل و مدیریت را در اختیار بگیرند.

■ شبه دولتی‌ها، دولتی‌اند
پورا بر ایمی در ادامه این گفت‌وگو درباره ورود نهادهایی با عنوان شبه دولتی‌ها به فرآیند خصوصی سازی و عرضه‌های دولتی گفت: نهاد‌های مالی که وارد عرصه خصوصی سازی شدند، به دلیل عدم اصلاح ساختار قانونی، ارتباط بالایی با دولت دارند؛ به همین دلیل این نهادها به مفهوم بخش غیر دولتی نیست.

وی ادامه داد: اما در واقعیت و همه دنیا این نهادها، نهاد‌های مالی عمومی محسوب می‌شوند و به دلیل حجم منابع مالی، حلقه واسط خصوصی سازی هستند. کشور ما نیز در جریان خصوصی سازی نیازمند این نهادهاست و نمی‌توانیم آن‌ها را از چرخه خصوصی سازی حذف کنیم؛ اما باید ساختار مدیریتی آن‌ها را به گونه‌ای اصلاح کرد که دیگر دولت در مدیریت آن دخالتی نداشته باشد.

وی با اشاره به این که در حال حاضر استقلال نهاد‌های مالی مثل صندوق‌های بازنشستگی و تأمین اجتماعی با آنچه صحیح است منافات دارد، گفت: نحوه مدیریت این نهادها باید اصلاح شود تا مشکلات بعدی که امروز در خصوصی سازی وجود دارد، دیگر پیش نیاید. در حال حاضر، نگاه‌ها به این گروه به گونه‌ای است که فقط مالکیت واگذار می‌شود و مدیریت در اختیار دولت باقی می‌ماند.

نهاد‌های مالی که وارد عرصه خصوصی سازی شدند به دلیل عدم اصلاح ساختار قانونی ارتباط بالایی با دولت دارند؛ به همین دلیل این نهادها به مفهوم بخش غیر دولتی نیست.